

ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ТЕМИ «У СУПЕРМАРКЕТІ» (НА ДОПОМОГУ ВИКЛАДАЧУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ)

DIDACTIC MATERIAL TO THE THEME "AT THE SUPERMARKET" (FOR ASSISTANCE TO THE TEACHER OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE)

У статті представлено дидактичний матеріал до практичного заняття з української мови як іноземної, побудований на основі комунікативного підходу до навчання мови. Завдання укладено з урахуванням програмних вимог і загальнодидактичного принципу зв'язку із життям. Запропоновані вправи допомагають реалізувати найнеобхідніші потреби, пов'язані з покупками в супермаркеті.

Ключові слова: українська мова як іноземна, дидактичний матеріал, комунікативний підхід, загальнодидактичний принцип зв'язку із життям, завдання, супермаркет.

В статье представлен дидактический материал к практическому занятию по украинскому языку как иностранному, построенный на основе коммуникативного подхода к обучению языку. Задания разработаны с учетом программных требований и общедидактического принципа связи с жизнью.

Предложенные упражнения помогают реализации самых необходимых потребностей, связанных с покупками в супермаркете.

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, дидактический материал, коммуникативный подход, общедидактический принцип связи с жизнью, задания, супермаркет.

The article presents the didactic material for practical lesson in Ukrainian as a foreign language built on the basis of a communicative approach to the language learning. The tasks are made taking into account the program requirements and the general-didactic principle of connection with life. The offered exercises help to realize the most essential needs connected with purchases at the supermarket.

Key words: Ukrainian as foreign language, didactic material, communicative approach, general-didactic principle of connection with life, task, supermarket.

УДК [378.016:811.161.2'243] (045)

Стефанишин К.Л.,

канд. пед. наук,

старший викладач

кафедри української мови

ДВНЗ «Тернопільський державний

медичний університет

імені І.Я. Горбачевського Міністерства

охорони здоров'я України»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Відповідно до навчальної програми з дисципліни [3], студенти першого курсу медичних закладів вищої освіти вивчають змістовий модуль «Послуги й покупки», мета якого – «оволодіти лексичною базою, необхідною для забезпечення комунікативної діяльності в ситуаціях, пов'язаних зі сферою послуг і покупок; вивчити типові діалогічні конструкції, фрази і вислови, що найчастіше вживаються у визначених комунікативних ситуаціях і забезпечують розуміння висловлювання співрозмовника й адекватну реакцію на його репліки; набути вміння ініціювати та вести діалог, виражати комунікативні наміри в межах мовленнєвих ситуацій, що виникають у сфері послуг <...>» [3, с. 72]. Один зі складників цього модуля – тема «У магазині. На ринку. У супермаркеті», яка є не просто частиною навчальної програми, а допомагає в повсякденному житті реалізувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками, і сприяє адаптації іноземних студентів до життя й навчання в умовах українськомовного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Матеріали, пов'язані зі сферою послуг і покупок, подаються практично в кожному посібнику чи розмовнику з української мови як іноземної. Проте авторами не завжди враховано специфіку спілкування залежно від місця здійснення

покупки – магазин, ринок, супермаркет. Вважаємо, що комунікативні потреби чужоземного студента є різними в процесі покупок на ринку чи в супермаркеті. Тому вважаємо за необхідне розмежовувати модель мовленнєвої поведінки залежно від потреб спілкування.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. До питання вивчення тем, пов'язаних із послугами і покупками, ми зверталися на сторінках наукових фахових журналів. Зокрема, ділилися набутим досвідом у розробленні і вивченні тем «У магазині» [1] та «На ринку» [2].

Мета статті – запропонувати дидактичний матеріал до теми «У супермаркеті», апробований автором публікації на практичних заняттях з української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Дидактичний матеріал укладено з урахуванням програмних вимог і підпорядковано таким основним критеріям:

1. Забезпечення базових комунікативних потреб чужоземних студентів у побутовій та навчально-професійній сферах.
2. Орієнтація на комунікативний підхід до навчання української мови як іноземної.
3. Дотримання загальнопедагогічного принципу зв'язку із життям.
4. Активація та постійне стимулювання мотивації іноземних студентів до вивчення української мови.

Завдання 1. Читайте. Запам'ятайте.

Відділ	Промислові товари
Взуття	босоніжки, кросівки, тапочки, туфлі, черевики, чоботи
Головні убори	берет, капелюх, хустка, шапка
Канцелярські товари	блокнот, гумка, зошит, крейда, лінійка, олівець, папір, папка, ручка
Одяг	джинси, костюм, краватка, куртка, пальто, рукавиці, сорочка, спідниця, сукня, футболка, шкарпетки, штани
Парфумерія	зубна паста, зубна щітка, крем, мило, одеколон, парфуми, помада, шампунь

Завдання 2. Пишіть.

Зразок: Ольга – купити – блокнот, гумка. – Ольга купила блокнот і гумку.

1. Саїд – купити – папір, олівець.
2. Омар – купити – папка, ручка.
3. Мохаммед – купити – зошит, крейда.
4. Сандра і Патрик – купити – ручки, блокноти.
5. Фатма – купити – крейда, лінійка.
6. Ібрагім – купити – зубна паста, зубна щітка.
7. Юстина – купити – помада, парфуми.
8. Юзеф – купити – одеколон.
9. Марта – купити – мило, шампунь.
10. Джесіка – купити – крем.
11. Міхал і Давід – купити – одеколон, шампунь.
12. Якуб – купити – капелюх.
13. Аркадіуш – купити – шапка.
14. Селма і Сагал – купити – берети, хустки.

Завдання 3. Складіть і розкажіть діалоги.

Зразок: Олівці, 80 грн 65 коп.

- Скажіть, будь ласка, у Вас є олівці?
- Які?
- Різнокольорові.
- Так. Прошу, дивіться.
- Скільки вони коштують?
- Вісімдесят гривень шістдесят п'ять копійок.
- Дайте мені, будь ласка.
- Прошу.
- Дякую.

1. Зошит, 10 грн.
2. Папір для принтера, 95 грн.
3. Папка, 40 грн.
4. Ручка, 15 грн.
5. Блокнот, 60 грн.
6. Зубна паста, 40 грн.
- 50 коп.
7. Шампунь, 125 грн.
8. Шкарпетки, 32 грн.
9. Крем для рук, 120 грн.
10. Помада, 70 грн.
11. Парфуми, 300 грн.
12. Рукавиці, 100 грн.
13. Зубна щітка, 24 грн.
14. Мило, 8 грн.

Завдання 4. Пишіть.

Зразок: Я куплю (шапка), бо в мене немає (шапка). – Я куплю шапку, бо в мене немає шапки.

1. Ти купиш (костюм), бо в тебе немає (костюм).
2. Він купить (джинси), бо в нього немає (джинси).
3. Вона купить (куртка), бо в неї немає (куртка).
4. Ми купимо (парфуми), бо в нас немає (парфуми).
5. Ви купите (штани), бо у вас немає (штани).
6. Вони куплять (мило), бо в них немає (мило).
7. Мама купить (спідниця), бо в неї немає (спідниця).
8. Ахмед купить (краватка), бо в нього немає (краватка).
9. Друзі куплять (папка), бо в них немає (папка).
10. Я куплю (сорочка), бо в мене немає (сорочка).
11. Андрій купить (фут-

- болка), бо в нього немає (футболка).
12. Вікторія купить (сукня), бо в неї немає (сукня).
13. Викладач купить (пальто), бо в нього немає (пальто).
14. Хлопці куплять (крем), бо в них немає (крем).

Завдання 5. Читайте текст. Відповідайте на запитання.

Супермаркет

Недалеко від нашого гуртожитку є супермаркет. Він дуже великий і гарний. Там є два поверхи. На кожному поверсі є відділи або секції.

У відділі «Бакалія» ми купуємо борошно, цукор, сіль, каву і чай. У відділі «Кондитерські вироби» можна придбати торт, шоколад, печиво. У секції «Молочні продукти» можна купити молоко, сир, сметану, кефір, масло, йогурт. У відділі «М'ясні продукти» можна купити баранину, курку, телятину, ковбасу. У секції «Хлібопродукти» можна придбати хліб, булочки, різну випічку. Картоплю, моркву, буряк, цибулю, капусту й помідори можна купити в овочевому відділі. У відділі фруктів великий вибір – апельсини, виноград, банани, лимони, яблука.

У секції «Взуття» є тапочки, кросівки, чоботи, босоніжки. У секції «Одяг» можна придбати шапки, рукавиці, джинси, костюми, пальта, спідниці, сукні, штани, шкарпетки. Зошити, ручки, олівці, папір для комп'ютера, гумки, крейду купуємо в секції «Канцелярські товари». У секції «Парфумерія» продають зубну пасту, крем, зубну щітку, мило, одеколон, парфуми, шампунь, помаду. У відділі «Сувеніри» ми купуємо подарунки до свят своїм рідним і друзям.

1. Які продукти ми купуємо у відділі «Бакалія»?
2. Що можна придбати у відділі «Кондитерські вироби»?
3. Що можна купити в секції «Молочні продукти»?
4. Що можна купити у відділі «М'ясні продукти»?
5. Що можна купити в секції «Хлібопродукти»?
6. Що є у секції «Взуття»?
7. Що можна придбати в секції «Одяг»?
8. Скажіть, де можна купити ручки, олівці, крейду?
9. У якому відділі можна придбати мило, шампунь, крем?
10. Де можна купити сукні, джинси, штани?
11. У якому відділі можна купити кросівки, тапочки, босоніжки?
12. У якому відділі можна придбати чай, каву, цукор?
13. Де ми купуємо молоко, сир, сметану?
14. У якому відділі можна купити яблука, полуницю, лимони?

Завдання 6. Поєднайте частини речень.

1. В овочевому відділі можна купити	апельсини, виноград, банани, лимони, яблука.
2. У секції «Хлібопродукти» можна придбати	молоко, сир, сметану, кефір, масло, йогурт.
3. У відділі «Бакалія» ми купуємо	тапочки, кросівки, чоботи, босоніжки.
4. У секції «Канцелярські товари» можна купити	зубну пасту, крем, зубну щітку, мило, одеколон, парфуми, шампунь, помаду.
5. У секції «Одяг» можна придбати	морозиво, печиво, тістечко, торт, цукерки, шоколад.
6. У відділі фруктів ми купуємо	воду, сік, пиво.
7. У секції «Взуття» є	хліб, булочки, різну випічку.
8. У відділі «Сувеніри» ми купуємо	берети, капелюхи, хустки, шапки.
9. У секції «Парфумерія» продають	баранину, курку, телятину, ковбасу.
10. У відділі «Кондитерські вироби» можна купити	зошити, ручки, олівці, папір для комп'ютера, гумки, крейду.
11. У секції «Головні убори» можна придбати	подарунки до свят своїм рідним і друзям.
12. У відділі «Напої» купують	рукавиці, джинси, костюми, пальта, спідниці, сукні, штани, шкарпетки.
13. У відділі «М'ясні продукти» можна купити	картоплю, моркву, буряк, цибулю, капусту й помідори.
14. У секції «Молочні продукти» можна купити	борошно, цукор, сіль, каву і чай.

Завдання 7. Допишіть речення. Зверніть увагу на дієслово хотіти.

Зразок: Я хочу купити пальто і шапку.

1. Ти хочеш купити ... 2. Він хоче купити ... 3. Вона хоче купити ... 4. Ми хочемо купити ... 5. Ви хочете купити ... 6. Вони хочуть купити ... 7. Сестра ... купити ... 8. Брат ... купити ... 9. Батьки ... купити ... 10. Я і мій друг ... купити ... 11. Дівчата ... купити ... 12. Хлопці ... купити ... 13. Мама ... купити ... 14. Я ... купити ...

Завдання 8. Доповніть діалоги.

1. – Що ти купуєш у магазині?
– У магазині я купую ... А ти що купуєш?
– Я купую ...
2. – Що ви купуєте на ринку?
– На ринку ми купуємо... А ви що купуєте?
– Ми купуємо ...
3. – Що ти ... у супермаркеті?
– У супермаркеті я ... А ти що ...?
– Я ...

Завдання 9. Відповідайте за зразком.

Зразок: Масло, молоко, сир, сметана, йогурт, кефір – це молочні продукти. Молочні продукти я купую у супермаркеті.

1. Баранина, ковбаса, курка, свинина, сосиски, телятина – це ... 2. Капуста, картопля, огірки, помідори, цибуля, часник, квасоля – це ... 3. Морозиво, печиво, тістечко, торт, цукерки, шоколад – це ... 4. Батон, булка, круасан, хліб – це ... 5. Вино, мінеральна вода, пиво, сік – це ... 6. Борошно, гречка, кава, макарони – це ... 7. Ананаси, банани, кавуни, полуниця, яблука, груші, сливи – це ... 8. Йогурт, кефір, масло, молоко, сир, сметана – це ... 9. Олія, рис, сіль, цукор, чай – це ... 10. Зубна паста, зубна щітка, крем, мило, одеколон, парфуми, помада, шампунь – це ... 11. Блокнот, гумка, зошит, крейда, лінійка, олівець, папір, папка, ручка – це ... 12. Джинси, костюм, куртка, пальто, рукавиці, сорочка, спідниця,

- сукня, футболка, шкарпетки, штани – це ... 13. Берет, капелюх, хустка, шапка – це ... 14. Босоніжки, кросівки, тапочки, туфлі, чоботи – це ...

Завдання 10. Складіть діалоги за зразком.

- Зразок:** Відділ «Фрукти»: 2 (кілограм, яблуко), 1 (кілограм, банан), 3 (лимон); 61 (гривня).
– У вас є яблука, банани і лимони?
– Так, є.
– Дайте, будь ласка, два кілограми яблук, один кілограм бананів і три лимони.
– Будь ласка. Це шістьдесят одна гривня.
1. Відділ «Бакалія»: 2 (кілограм, цукор), 1 (літр, олія), 3 (пакет, гречка); 92 (гривня). 2. Відділ «Кондитерські вироби»: 4 (морозиво), 300 (грам, цукерки), 1 (кілограм, печиво); 105 (гривня).
  3. Відділ «Молочні продукти»: 2 (літр, молоко), 3 (пакет, кефір), 1 (пачка, масло); 84 (гривня).
  4. Відділ «М'ясні продукти»: 1 (курка), 5 (кілограм, телятина), 6 (кілограм, баранина); 1 000 (гривня).
  5. Відділ «Напої»: 1 (пляшка, пиво), 2 (пачка, сік), 3 (пляшка, мінеральна вода); 68 (гривня).
  6. Відділ «Хлібопродукти»: 1 (круасан), 2 (батон), 3 (білий хліб); 31 (гривня).
  7. Відділ «Овочі» у магазині: 10 (кілограм, картопля), 4 (кілограм, капуста), 300 (грам, петрушка); 92 (гривня).
  8. Відділ «Фрукти»: 4 (кілограм, полуниця), 2 (кавун), 1 (ананас); 85 (гривня).
  9. Відділ «Взуття»: 1 (пара, кросівки), 1 (пара, босоніжки), 2 (пара, тапочки); 900 (гривня).
  10. Відділ «Головні убори»: 1 (берет), 2 (хустка), 3 (шапка); 700 (гривня).
  11. Відділ «Канцелярські товари»: 10 (ручка), 15 (зошит), 1 (пачка, папір для комп'ютера); 240 (гривня).
  12. Відділ «Одяг»: 1 (сорочка), 2 (футболка), 3 (пара, шкарпетки); 510 (гривня).
  13. Відділ «Парфумерія»: 1 (зубна паста), 2 (зубна щітка), 1 (мило); 67 (гривня).
  14. Відділ «Одяг»: 1 (куртка), 2 (пара, джинси), 3 (спідниця); 2 000 (гривня).

Завдання 11. Заповніть таблицю.

	Теперішній час	Продукти харчування	Минулий час	Овочі і фрукти	Майбутній час	Одяг і взуття
Я	купую	хліб і каву	купила	моркву і яблука	куплю	пальто і чоботи
Ти						
Він						
Вона						
Ми						
Ви						
Вони						

Завдання 12. Читайте. Складіть діалог на тему «У відділі одягу».

- Добрий день! Чим могу допомогти?
- Добрий день! Мене запросили у неділю на день народження. Хочу купити гарну сукню.
- Чудово. Який у Вас розмір?
- 48 (сорок восьмий) розмір.
- А який Ви хочете колір?
- Я люблю темні кольори.
- Добре, ось могу порадити цю сукню. Сучасна модель. Гарний колір, зручна довжина.
- Так, дуже гарна сукня! Скільки вона коштує?
- 500 гривень. Приміряйте, будь ласка.
- Добре.
- І як?
- Сукня дуже гарна і зручна. І колір приємний.
- Так, колір красивий. І вам дуже личить.
- Дякую, пані, я куплю цю сукню.

Висновки. Запропонований дидактичний матеріал підібраний з урахуванням цілей і завдань, що визначені комунікативними й пізнавальними потребами іноземних студентів. Як свідчить практичний досвід, його використання сприяє розширенню лексико-тематичної бази, необхідної для забезпечення особистих найнеобхідніших комунікативних потреб, пов'язаних зі сферою послуг; вмінню реалізовувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками в супермар-

кеті; вдосконаленню навичок уживання іменників у родовому і знахідному відмінках однини і множини тощо.

Перспективу подальших пошуків у напрямі дослідження вбачаємо в розробленні навчально-методичних матеріалів до теми «Кольори. Одяг. Взуття» на основі комунікативного підходу до навчання мови.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Стефанишин К.Л., Зевако В.І. Вивчення теми «У магазині» на заняттях з української мови як іноземної : методична розробка для викладача. *Інноваційна педагогіка* : науковий журнал. 2018. Вип. 4. Т. 1. С. 80–83.
2. Стефанишин К.Л. Навчально-методичні матеріали до теми «На ринку» на основі комунікативного підходу до навчання української мови як іноземної. *Педагогічні науки : збірник наукових праць Херсонського державного університету*. 2018. Вип. LXXXV. С. 162–165.
3. Українська мова як іноземна (англійськомовна форма навчання) : Типова програма нормативної навчальної дисципліни для іноземних студентів вищих навчальних закладів МОЗ України. Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я» / уклад.: С.М. Луцак та ін. Київ, 2016. 202 с.
4. Українська мова як іноземна : навчальний посібник / І.І. Гавришак та ін. ; за ред. М.П. Тишковець. Тернопіль : ТДМУ, 2018. 168 с.